

Shadow banking – Az „árnyékbankrendszer”

Tartalom

- I. A shadow bankinget érintő nemzetközi munkák**
- II. A shadow banking lehetséges hazai vonatkozásai**

Tartalom

I. A shadow bankinget érinti nemzetközi munkák

II. A shadow banking lehetséges hazai vonatkozásai

Mi a shadow banking

Pénzügyi eszközök, szolgáltatások, intézmények és kereskedési platformok formáit vagy ezek olyan együttesét foglalja magában, ahol a tradicionális banki tevékenységek szinte azonos módon jelen vannak, de nem vagy csak részben tartoznak a klasszikus bankokra vonatkozó prudenciális szabályozás hatálya alá.

Szervesen kapcsolódik a „hagyományos” bankrendszerhez és alternatív tőke- és likviditási forrást is biztosítanak a piaci szereplőknek.

Shadow banking entitások és ügyletek

- Befektetési bankok
- jelzáloghitel biztosítók (mortgage insurance company),
- fedezeti alapok (hedge funds, FHs), rövid lejáratú pénzügyi alapok (MMFs), Tőzsdén Kereskedett Indexkövető Alap - exchange traded funds (ETFs), credit or leveraged hedge funds
- mortgage insurance company-k,
- Asset Back Commercial Paper-k (ABCP) conduit-ok, egyéb Conduit-ok,
- Special Investment Vehicle-k (SIV), Special Purpose Vehicle-k (SPV) Asset Backed Commercial Paper (ABCP) conduits
- SIV (Structured investment vehicle) struktúrált befektetési társaság
- Értékpapírosítási ügyletek
- értékpapír kölcsönzés és repo ügyletek

A shadow banking rendszerrel való kapcsolat a következő előnyöket jelentheti a bankoknak pl.:

- kockázataik mérséklése és szétterítése,
- ügyleteikhez specializált intézmények, partnerek igénybe vétele,
- tőke optimalizálása – tőkekövetelmény csökkentése révén, amely lehetővé teszi számukra tevékenységük kiterjesztését, a szabályozott tőke újrafelhasználását új tevékenységek kapcsán
- rövid lejáratú pénzügyi eszközök eladása vagy likviditási igényeik finanszírozása; partnerek felkutatása repo ügyleteikhez

Miért került fókuszba?

- Pénzügyi válság kialakulásában betöltött szerepe miatt
- Pénzügyi szabályozásban fellelhető hiányosságok felmérése okán
- Bázel III szabályozással összefüggésben, mert a korábbinál szigorúbb tőke és egyéb követelmények azt is eredményezhetik, hogy az intézmények tevékenységük egyes elemeit a shadow banking szektorba helyezik át

Mikor és hol merült fel először a shadow banking?

- **2000-es évek közepén jelentkező pénzügyi válság időszakában és azt követően**
- **Az angolszász piacokkal kapcsolatban, elsősorban tanulmányok szintjén**
- **2010-ben az IMF égisze alatt készült felmérésekben**

- **2010. november: a Szöulban rendezett G20 találkozó résztvevő vizsgálják először szabályozási szempontból**
- **2010-ben a G20-ak felkérésére a Financial Stability Board is foglalkozni kezd a témával**
- **2011. folyamán az Európai Központi Bank (European Central Bank) is készít egy felmérést a shadow bankingről**

Aktualitások

- az FSB, az ECB és az Európai Bizottság mellett a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság is foglalkozik párhuzamosan a kérdéskörök vizsgálatával
- Céljuk a szektor hatékonyabb felügyeletének megteremtése és a shadow banking megfelelő szabályozására irányuló javaslatok kidolgozása

FSB munkája

- javaslatokat készít a shadow banking témakörében
- Task Force-ot állított fel, ami vizsgálja, hogy:
 - **mi a shadow banking és mi a szerepe a pénzügyi piacokon,**
 - **milyen módszerekkel mérhető fel és követhető a shadow banking,**
 - **milyen szabályozási megoldásokkal kezelhető a shadow banking által generált rendszerkockázat és küszöbölhető ki a shadow bankinggel kapcsolatban jelentkező szabályozói arbitrázs.**
- Alapelveket dolgoztak ki a felügyeleti hatóságok számára a shadow banking rendszer felmérésének elősegítéséhez

- a shadow banking kapcsán megvalósítandó szabályozási kérdéseket is meghatározták
 - a bankok és a shadow banking rendszer közötti kapcsolatok szabályozási lehetőségei,
 - a rövid lejáratú pénzügyi alapok (MMFs) további szabályozásának lehetősége,
 - a shadow banking rendszer elemének minősített entitások szabályozásának lehetőségei
 - az értékpapírosításra vonatkozó szabályozás továbbfejlesztése,
 - az értékpapír kölcsönzés és a repo ügyletekre vonatkozó szabályozás továbbfejlesztése

A shadow banking és az EU

- Uniós szabályozó hatóságok, így az Európai Bizottság, az ECB, valamint az Európai Felügyeleti Hatóságok az uniós pénzügyi piacok felmérését végezték el
- **Európai Bizottság Zöld könyve a lehetséges szabályozási irányokról**

Európai Bizottság Zöld könyve

- A shadow banking tevékenység kapcsolata
 - az Európai Unióban jelenleg a pénzügyi szektorban hatályban lévő szabályokkal
 - a folyamatban lévő szabályozási kezdeményezésekkel
- mely további területek vizsgálata lehet szükséges a teljesebb körű szabályozottság elérése érdekében
- milyen terjedelmű legyen a shadow banking felügyelése

Hatályos szabályozás és a shadow banking

- már most is kiterjed több területen a shadow banking szektor valamely elemére
- direkt vagy indirekt módon
- előkészítés alatt állnak olyan szabályozó eszközök amelyek kiterjesztik a szabályozó eszközök hatályát
- Egyedi, tagállami rendelkezések önállóan is megteremtik a szabályozottságot egyes területeken

- **Banki szabályozás**

- **Bázeli követelmények – CRD szabályai**

- A pénzügyi intézmények shadow banking entitások felé fennálló kitétségeinek szabályozása
 - a likviditási követelmények megerősítése és az értékpapírosításhoz kapcsolódó kockázatkezelési- és tőkeszabályok

- **Szabályozás revíziójának területei:**

- a shadow banking szektor felé irányuló nem teljes körű kockázati transzferek prudenciális célú ellenőrzése,
 - másodsorban a shadow banking entitások felé fennálló kitétségek korlátozásának lehetőségei,
 - az ezekre vonatkozó adatszolgáltatási követelmények minél hatékonyabbá tétele

- **Tőkepiaci szabályozás**
 - a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID) felülvizsgálata
 - a nem-részvény instrumentumok piacán az átláthatóság növelése, valamint a shadow banking szektorhoz kapcsolódó kockázatok azonosításának megkönnyítése
 - hatály kiterjesztésével (un. high frequency traderekre és az árualapú befektetési szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra) a felügyeleti hatékonyság növelése
 - **Az alternatív befektetési alapkezelőkre vonatkozó irányelv (AIFMD)**
 - likviditási kockázatok folyamatos monitorozása
 - likviditás-kezelési rendszer működtetésének előírása
 - adatszolgáltatási követelmények szigorítása

- **Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokról szóló irányelv (UCITS)**
 - alkalmazás kiterjesztése az exchange traded alapokra (ETF), valamint minden egyéb olyan átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásra, amely az ETF –ekhez hasonló tevékenységet (pl. értékpapír kölcsönzés) folytat vagy hasonló befektetési politikával rendelkezik (pl. index-követés)

A shadow banking szektor teljes körű felügyelete és szabályozása érdekében módosítandó vagy megalkotandó szabályok

- banki szabályozás,**
- az alapkezelőkre vonatkozó szabályozás,**
- az értékpapír kölcsönzésre és a repo ügyletekre vonatkozó követelmények,**
- az értékpapírosítás szabályainak felülvizsgálata,**
- egyéb shadow banking körben azonosított vagy azonosítható további intézmények és ügyletek szabályozása**

Tartalom

I. A shadow bankinget érintő nemzetközi munkák

I. A shadow banking lehetséges hazai vonatkozásai

Hazai szabályozás

- A releváns európai uniós irányelvek átültetése megtörtént
- A nemzetközi szervezetek által kiadott ajánlások, útmutatók és egyéb dokumentumok implementációja is megvalósul, ha a magyar szabályozás fejlesztése szempontjából lényegi tartalmat hordoz

Shadow banking entitások és ügyletek hazánkban

- független (bankcsoporthoz nem kötődő) pénzügyi vállalkozások,
- a nem UCITS alapok
- a rövid lejáratú pénzpiaci alapok

- az értékpapírosítási ügyletek
- a repo ügyletek

Független pénzügyi vállalkozások

- eltérő tevékenységi kör (nem betétgyűjtő intézmény)
- egyszerűbb tevékenység végzési szabályok
- egyszeri induló tőkekövetelmény, lényegesen alacsonyabb, mint a bankokra vonatkozó követelmény
- tőkemegfelelésre vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazniuk

De: teljes körű felügyelés megvalósul

Hazai nem UCITS alapok és rövid lejáratú pénzüpiaci alapok

- a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Bat.) és a Bszt. megfelelő rendelkezései vonatkoznak rájuk
- megvalósul a felügyelésük

Értékpapírosítási tranzakciók

- Hpt.-ben valamint az ahhoz kapcsolódó kormányrendeletekben került szabályozásra
- nem lett kialakítva a jogszabályi háttér magához az értékpapírosítási folyamathoz
- a gyakorlatban nem végeznek ilyen tevékenységet az intézmények